

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERISTETI

IQTISODIYOT FAKULTETI

Qo‘lyozma huquqida

UDK: 658.562:6P2.1

BAHODIROV JAHONGIR BAHODIR O‘G‘LI

ELEKTROTEXNIKA SANOATIDA RAQOBATBARDOSH
MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARISHNI YANADA
RIVOJLANTIRISH

70310102 - Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo‘yicha)
mutaxassisligi bo‘yicha
magistr akademik darajasini olish uchun yozilgan

DISSERTATSIYA

Ilmiy rahbar:
i.f.d., prof.v.b. A. Yadgarov

TOSHKENT – 2024

Magistrlik dissertatsiya ishi “ „Yashil” iqtisodiyot ”
kafedrasida dastlabki himoyadan o‘tgan.

16 -sonli bayonnoma “ 23 ” aprel 2024 y.

Ilmiy rahbar: prof.v.b. A. Yadgarov

Talaba: Bahodirov Jahongir Bahodir o‘g‘li

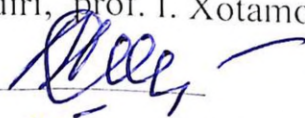
Dissertatsiya Iqtisodiyot fakultetida 2024 yil “ 14 ” 05

№ 1/20 raqami bilan ro‘yxatga olingan.

“Himoyaga tavsiya etiladi”

“Yashil iqtisodiyot”

kafedra mudiri, prof. I. Xotamov

“07” 05 2024 yil

Himoya 2024 yil “ 21 ” 05 soat 14⁰⁰ da “Texnopark”
mas’uliyati cheklangan jamiyatda bo‘lib o‘tadi.

ANNOTATSIYA

Elektron texnologiyalar va tarkibiy qismlarni o'z ichiga olgan elektrotexnika sanoati zamonaviy jamiyatda hal qiluvchi rol o'ynaydigan yuqori dinamik va raqobatbardosh tarmoqdir. Texnologik taraqqiyotning jadal sur'atlari va iste'molchilar talablarining ortib borishi bilan ushbu sohada faoliyat yurituvchi kompaniyalar raqobatbardosh bo'lib qolishi uchun ishlab chiqarish jarayonlarini yanada rivojlantirishga doimiy ravishda intilishlari kerak. Ushbu izohli maqola bozorning o'zgaruvchan ehtiyojlarini qondirish va raqobatdosh ustunlikka ega bo'lish uchun elektrotexnika sanoatida doimiy innovatsiyalar va ishlab chiqarish imkoniyatlarini oshirishning ahamiyatini o'rganadi.

Magistrlik dissertatsiyasida elektrotexnika sohasida innovatsiyalar va mahsulotlarni farqlashda tadqiqot va ishlanmalarning (R&D) muhim roli ta'kidlangan. Ilmiy-tadqiqot tashabbuslariga sarmoya kiritgan kompaniyalar nafaqat joriy bozor talablariga javob beradigan, balki kelajakdagi tendentsiyalarni ham kutadigan ilg'or mahsulotlarni yaratishi mumkin. Innovatsiyalar madaniyatini rivojlantirish va turli bo'limlar o'rtasidagi hamkorlikni rag'batlantirish orqali tashkilotlar iste'molchilarning turli xil xohish-istaklariga javob beradigan yangi texnologiyalar va mahsulotlarni ishlab chiqishni tezlashtirishi mumkin.

Bu, o'z navbatida, korxonalariga nafaqat tejamkor, balki yuqori samaradorlik va ishonchlilik standartlariga javob beradigan raqobatbardosh mahsulotlarni yetkazib berish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: *Elektrotexnika sanoati, raqobatbardosh mahsulotlar, ishlab chiqarishni rivojlantirish innovatsiyalari, tadqiqot va ishlanmalar, texnologiya yutuqlari, ishlab chiqarish texnologiyalari, avtomatlashtirish, robototexnika, aqlli ishlab chiqarish, mahsulotlarini farqlash, ta'minot zanjiri samaradorligi, barqarorlik amaliyoti, sanoat 4.0, aylana iqtisodiyoti, bozor tendentsiyalari, iste'molchi talablari, global raqobat.*

ANNOTATION

The electrical engineering industry, which includes electronic technologies and components, is a highly dynamic and competitive industry that plays a decisive role in modern society. With the rapid pace of technological development and increasing consumer demands, companies operating in this field must constantly strive to further develop their production processes in order to remain competitive. This commentary explores the importance of continuous innovation and increased manufacturing capabilities in the electrical engineering industry to meet changing market needs and gain a competitive advantage.

The master's thesis emphasized the important role of research and development (R&D) in the differentiation of innovations and products in the field of electrical engineering. Companies that invest in research and development initiatives can create advanced products that not only meet current market demands, but also anticipate future trends. By fostering a culture of innovation and fostering cross-departmental collaboration, organizations can accelerate the development of new technologies and products that meet the diverse needs of consumers.

This, in turn, allows enterprises to deliver competitive products that are not only cost-effective, but also meet high efficiency and reliability standards.

Keywords: *Electrical industry, competitive products, manufacturing innovation, research and development, technology advances, manufacturing technologies, automation, robotics, smart manufacturing, product differentiation, supply chain efficiency, industry 4.0, circular economy, market trends, consumer demands, global competition.*

MUNDARIJA

Annotatsiya	2
Mundarija	4
Keltirilgan jadvallar ro'yxati	5
Keltirilgan rasmlar ro'yxati	6
Keltirilgan qisqartmalar	7
I BOB. KIRISH	8
1.1. Dissertatsiya mavzusining asoslanishi va uning dolzarbligi	10
1.2. Tadqiqotning maqsadi va vazifalari	11
1.3. Tadqiqotning asosiy muammolari va savollari	11
1.4. Tadqiqotning obyekti va predmeti	12
1.5. Tadqiqotning ilmiy-nazariy va amaliy ahamiyati.....	13
1.6. Dissertatsiya tarkibining qisqacha tavsifi	14
II BOB. ADABIYOTLAR SHARHI	15
2.1. Kirish	15
2.2. Mavzuga oid ilmiy-nazariy qarashlar sharhi	18
2.3. mavzuga oid mahalliy meyoriy-huquqiy hujjatlar sharhi	19
III BOB. METODOLOGIYA	28
3.1. Tadqiqot dizayni	28
3.2. Ma'lumotlarni to'plash jarayoni	28
3.3. Tahlil uchun qo'llaniladigan usullar	29
3.4. Tadqiqotni o'tkazish uchun zarur sharoitlar	32
3.5. Tadqiqot jarayonida kutilayotgan muammolar va ularni yechimi	33
3.6. Tadqiqotdan kutilayotgan ilmiy va amaliy natijalar	33
IV BOB. TAHLIL VA NATIJALAR	35
4.1. O'zbekiston Respublikasi elektrotexnika sanoatining o'ziga xos jihatlarini	35
4.2. O'zbekiston Respublikasi elektrotexnika sanoatini investitsiyalar asosida rivojlantirish	44
4.3. Elektrotexnika sanoatining raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish ko'rsatkichlari tahlili.....	59
4.4. Tahlillardan olingan natijalar	64
V BOB. XULOSA	68
5.1. Tadqiqot savoliga tegishli natijalarning qisqacha ifodasi	68
5.2. Tadqiqotning asosiy taklif va tavsiyalari	72
5.3. Tadqiqot cheklovlari va kelgusi tadqiqotlar uchun takliflar	75
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	78

I BOB. KIRISH

Elektrotexnika sanoati turli sohalarda, jumladan elektronika, energetika, telekommunikatsiya va boshqa sohalarda innovatsiyalar va texnologik taraqqiyotni boshqarishda muhim rol o'ynaydi. Bugungi jadal rivojlanayotgan bozor landshaftida elektrotexnika sanoatidagi kompaniyalar butun dunyo bo'ylab iste'molchilar va korxonalarining ortib borayotgan talablariga javob beradigan raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqish uchun ortib borayotgan bosimlarga duch kelishmoqda. Texnologik o'zgarishlarning tinimsiz sur'ati, rivojlanayotgan mijozlar imtiyozlari va global raqobat kompaniyalardan bozorda oldinda bo'lish uchun ishlab chiqarish jarayonlari va imkoniyatlarini doimiy ravishda yaxshilashni talab qiladi.

Dissertatsiya elektrotexnika sanoatida raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni yanada rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, kompaniyalar uchun mahsulot takliflari, sifati va samaradorligini oshirish uchun asosiy strategiyalar va imkoniyatlarni o'rganishga qaratilgan. Muammolarni hal qilish va sanoatni shakllantiradigan bozor tendentsiyalarini hal qilish orqali Dissertatsiya o'zlarining raqobatbardosh mavqeini mustahkamlash va barqaror o'sishni ta'minlashga intilayotgan kompaniyalar uchun qimmatli tushuncha va tavsiyalar berishga qaratilgan.

Ayni masalada davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 29-dekabr sanasidagi Oliy Majlisga Murojaatnomasida quyidagi qator fikrlarni bildirib o'tgan:¹

“2021 yildan boshlab oziq-ovqat, neft va elektrotexnika kabi tarmoqlarda 73 ta aktsiz solig'i bekor qilinadi. Garvard universiteti tadqiqotlariga ko'ra, mamlakatimiz 50 dan ortiq sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarishda barcha imkoniyatlar va nisbiy ustunliklarga ega. Ayniqsa, neftgaz-kimyoy, metallurgiya, mashinasozlik, elektrotexnika, farmatsevtika, qurilish materiallari, to'qimachilik, chirm poyabzal, oziq-ovqat hamda

---

¹ <https://president.uz/oz/lists/view/4057>